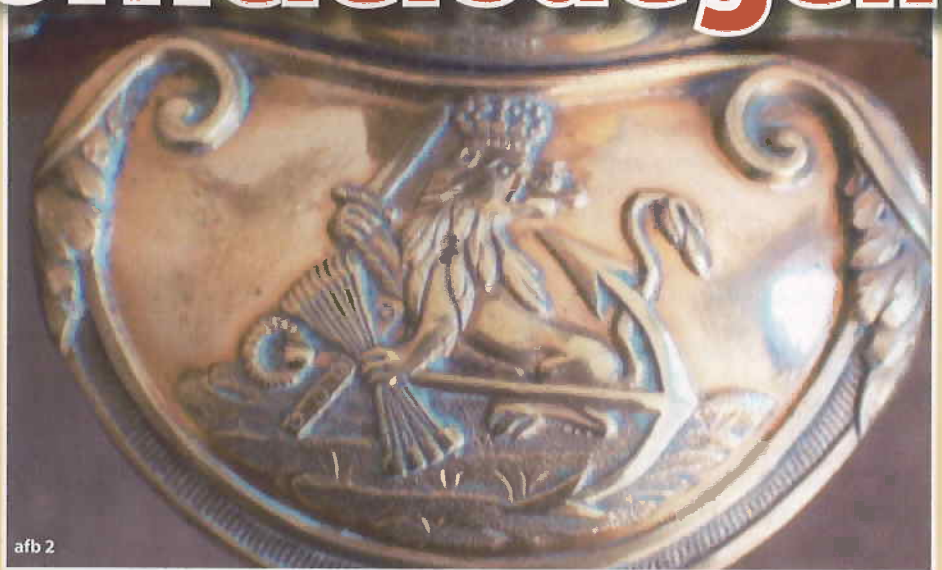

De Nederlandse marineofficiersdegen

afb 1

afb 2

Door G.R. Hof

De niet-aflattende stroom van besluiten die Koning Lodewijk Napoleon (1806-1810) over de krijgsmacht uitstrooide raakte (hoewel minder dan de Landmacht) ook zeker wel de Marine (wat daar tenminste nog van over was.....). Één van die besluiten was het voorschrift voor de uniformering en wapening van het Korps Zeeofficieren, zoals dat in die tijden werd genoemd.

Het voorschrift

Het Koninklijk Decreet van 30 Mei 11, No.9, waar (in het Frans) het besluit werd aangekondigd voor een nieuw model uniform en degen, werd door de in dat jaar aangetreden Minister van Marine en Koloniën, de heer Mr. Paulus van der Heim (vanaf 1815 Jonkheer), uitgewerkt tot een voorschrift dat op 6-6-1808 werd uitgegeven. In dat voorschrift werd onderscheid gemaakt tussen een Groot uniform en een Klein uniform. Bij dit Klein uniform werd ook een beschrijving gegeven van de te dragen degen: "een Degen met een halve Stootplaat, waar op een Anker met een Leeuw, het gevest van Ijvoor of Ebenhout, doch zonder casque, en in alles lang 4 duimen en 9 lijnen Rhijnlandsch, het Lemmer van de Degen driekantig"

De draagwijze

Volgens het voorschrift: "de Draagband van zwarte Fluweel, met een klein goud randje geborduurd, welke onder de Kamizool en de Klep van de Broek moet vastgemaakt zijn".

De degen

(Zie afbeelding 1 en 2) Gevest bestaande uit een ronde voorbeugel die boven in de greepkap haakt en halverwege voorzien is van een colonnade. Rechte pareerstang. De angel is op een losse ovale schijf omgeklonken. In het voorschrift werd nadrukkelijk aangegeven dat de vorm der greepkap "zonder casque" diende te zijn. De casque is een in die tijden zeer populaire vorm van greepkap. Zie afbeelding 3 voor een aantal voorbeelden van Nederlandse casque-greepkappen. De greep is van ebbenhout. Langs de hoeken der greep lopen kabelornamenten, iets dat ik als een

typisch Nederlands stijlkenmerk ervaar. Ook de Infanterie-officiersdegen van het Koninkrijk Holland had dit ornament. Aan de draagzijde een zeer klein rechthoekig stootplaatje met geschubde ornamenten. Op de stootplaat de gekroonde leeuw met de 9 pijlen op golven van het wapen van het Koninkrijk Holland achter een liggend klaar anker. Driekante kling, waarvan het oppervlak sterk geblauwd en vuurverguld is. Zwart lederen schede met haakband en oorband. Alle metalen delen zijn van verguld messing.

De maker

Het wapen is gesigneerd met S.H. Hoewel er meerdere wapens met deze signering bekend zijn blijft de betekenis voor mij voorlopig een raadsel. Ariès (Armes Blanches Militaires Françaises XXIX 1985) noemt als betekenis Simon Helvig (een maker die me volstrekt onbekend is) maar hij weet het ook niet zeker want tussen haakjes voegt hij er aan toe: "of Samuel Hoppe". Schneider en Meier (Griffwaffen, Zürich 1971) denken aan een Hörster maar ook zij plaatsen er een vraagteken bij.

Geraadpleegde bronnen

F.L. Diekerhoff, Het Marineuniform tot 1809, Den Haag 1969
Ten Raa, De Uniformen van de Nederlandsche Zee- en Landmacht (...), 's Gravenhage 1900

afb 3